

TANKE: "at ytringer af advokater og parter under proceduren eller på anden måde som led i argumentationen i en retssag ikke er omfattet af straffelovens § 158 om falsk forklaring."

FORDELE	ULEMPER
Hvorfor er disse ytringer beskyttet? • Argumentationsfrihed: Formålet er at beskytte en fri og åben argumentation i retssalen, så parter og advokater kan fremføre deres argumenter uden frygt for at blive retsforfulgt for det, de siger, selvom det kan være kontroversielt eller ubehageligt. • For at undgå at svække retsprocessen: Uden denne beskyttelse ville det være svært for advokater og parter at fremlægge alle relevante oplysninger og argumenter i en retssag, hvilket ville svække retsprocessen som helhed. Hvad indebærer beskyttelsen? • Det betyder, at advokater og parter ikke kan strafforfølges i henhold til straffelovens § 158 for udtalelser, der fremsættes i forbindelse med deres argumenter i en retssag, uanset hvad indholdet måtte være. Denne beskyttelse er afgørende for, at retssager kan afvikles på en effektiv og retfærdig måde.	Tanken / teksten er ikke en lovbestemmelse – den står hverken i straffeloven eller i de advokatetiske regler. Det er en <i>juridisk tanke/fortolkning</i>, som nogle jurister og domstole i praksis har lagt til grund: nemlig at advokaters udsagn under procedure og i processkrifter ikke sidestilles med vidneforklaringer under strafansvar (§ 158). Med andre ord: • § 158 gælder kun for vidner, der afgiver forklaring under vidneansvar. • Advokaters og parters udsagn i procedure ses som "argumentation" og derfor uden for bestemmelsens område. Men: der findes ingen lovregel, der siger det. Det er en retsopfattelse, udtrykt af 4 juridiske autoriteter: Jens Røn (landsretspræsident), Hanne Rahbæk (advokat), Lasse Lund Madsen (professor, Aarhus Universitet) og Thomas Elholm (professor, KU) i bogen Kommenteret straffelov – Speciel del, 12. udgave (2022). Bogen er pensum på jurauddannelsen.

Forslag til en demokratisk regulering, der kan forbedre retssikkerheden

Dette forslag skal sikre, at borgernes adgang til domstolene er reel, og at retssikkerheden ikke undergraves af systemiske barrierer.

Sådan undgår man:

- at advokater kan tale usandt i retten eller i deres processkrifter – og endda opfordre deres klienter til at lyve – uden konsekvenser,
- at advokater nægter at stævne en kollega, hvilket afskærer borgeren fra retlig prøvelse,
- at borgere på minretssag.dk mødes af et advokatpålæg i et system, der i praksis er udviklet til advokater,
- at krav om sikkerhedsstillelse gør adgangen til domstolene afhængig af borgerens økonomiske formåen,
- at retten tilsidesætter Retsplejelovens § 259, hvorefter enhver både som sagsøger og som sagsvolder kan gå i rette for sig selv,
- at retten overtræder Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, som sikrer, at enhver har ret til en retfærdig retssag.

Alternativ løsning: Opdragsbrev

En mulig vej frem, som kan balancere hensynet til advokatens rolle i retten og klientens retssikkerhed, er at kræve et skriftligt opdragsbrev som en obligatorisk del af ethvert advokat-klient-forhold. Et sådant opdragsbrev bør indeholde klare bestemmelser om:

- At advokaten ikke må fremsætte faktuelle oplysninger eller give afkald på rettigheder uden klientens forudgående samtykke.
- At alle processkrifter og procedurer skal godkendes af klienten, før de anvendes i retten.
- At klienten har ret til at korrigere udsagn, der er forkerte eller misvisende
- At advokatens spørgsmål til vidner skal afstemmes med klienten, inden de stilles i retten.

Sådan sikres det, at advokaten ikke stiller ledende eller vildledende spørgsmål, som klienten ikke kan stå inde for – og at klienten har fuldt kendskab til strategien i retten.

Herved sikres klientens ret til en sandfærdig procedure, uden at det nødvendigvis kræver en ændring af straffelovens § 158. Opdragsbrevet bliver et kontraktligt værn, der skaber transparens og gensidigt ansvar mellem advokat og klient.

Fordelen ved denne løsning er, at det ikke overlader klienten til efterfølgende klager til Advokatnævnet, men sikrer en klar aftale fra begyndelsen. Dermed kan konflikter undgås, og både advokat og klient får en fælles ramme for samarbejdet.